

tohoto velícího předpisu odůvodňující, tedy netvrdila, že, jak a čím ztratila zájem na pojištění, a že proto ipso jure nastal zánik pojišťovací smlouvy podle § 63 — (1) zákona o pojišťovací smlouvě. Bylo to také proto nezbytné, ježto jest závazky žalované také s hlediska sporné pojišťovací smlouvy posuzovati podle čl. 112. obch. zák., že totiž žalovaná má nyní neobmezenou měrou i risiko, které ji ve vnitřním poměru (mezi společníky) tížilo jen do polovice, kdežto nyní tíží ji zcela.

Čís. 9592

Ochrana nájemců.

Lhůta § 20/3 dřívějších zákonů na ochranu nájemců a § 20/2 zákona čís. 44/1928 pro promlčení nároku nového nájemníka proti dřívějšímu nájemníku na vrácení nedovolené úplaty počíná skončením nájemního poměru dřívějšího nájemníka.

(Rozh. ze dne 31. ledna 1930, Rv I 860/29.)

Žaloba pozdějšího nájemníka proti dřívějšímu nájemníku o vrácení peněz, jež žalovaný přijal za odstoupení bytu, byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d ů :

Žalobkyně se domáhá na žalovaném vrácení 43.000 Kč, jež prý od ní přijal proti záповědi § 20/2 zák. o ochr. náj. čís. 85/1924 sb. z. a n. jako úplatu za postoupení obchodní místnosti, když jí v lednu 1925 prodal obchod i se zbožím. Mezi stranami jest nesporno, že nájemní poměr mezi žalovaným (dřívějším nájemníkem) a mezi vlastníkem domu byl zrušen počátkem ledna 1925, kdy se žalobkyně (nová nájemnice) nastěhovala, a že se poslední splátka na kupní cenu stala 17. září 1927. Žaloba byla podána dne 2. srpna 1928. Oba nižší soudy uznaly námitku promlčení podle § 20/3 dřívějších zákonů a 20/2 nynějšího zákona čís. 44/1928 sb. z. a n. za oprávněnou, počítajíce běh šestiměsíční promlčení lhůty od zrušení nájemní smlouvy dřívějš í h o n á j e m n í k a, kerý úplatu přijal (žalovaného), v čemž vidí dovolatelka nesprávné právní posouzení věci podle § 503 čís. 4 c. ř. s., zastávajíc názor, že běh promlčení lhůty počíná teprve od zrušení j e j í h o n á j e m n í h o p o m ě r u s v l a s t n í k e m d o m u a p o u k a z u j í c n a r o z h o d n u t í čís. 4585 sb. n. s. Dovolání není oprávněné. Jest ovšem pravda, že nejvyšší soud vyslovil v rozhodnutí čís. 4585 sb. n. s. zásadu, kterou hájí dovolatelka. Ale již v rozhodnutí čís. 4943 byla vyslovena zásada, kterou hájí nižší soudy. Toto rozhodnutí jest oběma stranám známo a odkazuje se na jeho odůvodnění. V tom směru se pak již judikatura v četných pozdějších rozhodnutích ustálila (tak na př. Rv I 1118/28 Rv II 104/29, a Rv I 936/29 a také posudek nejvyššího soudu o některých otázkách ochrany nájemníků. Právník 1929 str. 489) a nejvyšší soud nemá důvodu, by se od ní znovu uchýlil. Zde jest se jen stručně zmíniti o ratio legis. Pokud jde o poměr mezi ustupujícím a na-

stupujícím nájemníkem — jako v tomto případě — míní zákon zrušením smlouvy nájemní onu smlouvu předešlého nájemníka, jenž se dal úplatou pohnouti k uvolnění místnosti. Předpisem § 20/3 zák. o ochr. náj. chtěl zákon uchrániti nájemníka nepřijemností, které by mu vznikly vedením sporu s pronajímatelem o vrácení zakázaných úplat, dokud jest nucen bydleti v jeho domě, ale tento ohled neplatí ve sporu mezi nynějším a dřívějším nájemníkem. Za to vyžaduje právní řád a klidné soužití občanů, by byla co nejdříve odstraněna právní nejistota nároku na vrácení úplaty. To bylo zákonu důvodem, by zkrátil pravidelnou třicetiletou promlčecí lhůtu (§ 1479 obč. z.) až na šest měsíců, ale za to stanovil počátek lhůty odchylkou od všeobecného předpisu § 1478 obč. zák. (actio nata) až od zrušení nájemní smlouvy. V souzeném případě netřeba uvažovati, zda má v otázce promlčení význam okolnost, že byla poslední splátka na kupní cenu dána až po zrušení nájemní smlouvy dřívějšího nájemníka, neboť i od té doby, od 17. září 1927, do podání žaloby, dne 2. srpna 1928, uplynulo více než šest měsíců.

Čís. 9593.

Záporná žaloba určovací jest na místě, když někdo uplatňuje právo nebo si je ať výslovně ať mlčky osobuje a tím současně ohrožuje soukromé právo žalobcovo. V žalobě o zjištění, že smlouva byla zrušena pro nezaplacení smluvené úplaty žalovaným, jest vtomně obsaženo určení, že není právního poměru smlouvou založeného. Určovací žalobě nelze vyhověti, zanikl-li právní zájem na brzkém zjištění prohlášením žalovaného v žalobní odpovědi.

(Rozh. ze dne 31. ledna 1930, Rv I 1033/29.)

Prodávatel žaloval kupitele nemovitostí, by bylo zjištěno, že kupní smlouvy jsou zrušeny, ježto kupitel nezaplatil kupní cenu. *Procesní soud* první stolice uznal podle žaloby, *odvolací soud* žalobu zamítl. *Důvody*: Podle obsahu žalobní žádosti žádá žalující strana, by bylo rozsudkem zjištěno, že byly zrušeny obě, v žalobě přesně uvedené smlouvy ze dne 5. prosince 1927, pro nezaplacení ceny tržové. Jde tedy o zápornou určovací žalobu, ana se domáhá neexistence právoplatně uzavřených smluv z důvodu jich nesplnění žalovaným v náležitém čase (§ 918 obč. zák.). Materiálním předpokladem určovací žaloby jest žalobcův právní zájem na brzkém určení. Tento zájem lze v případě záporné určovací žaloby, která historicky navazuje na vyzývací žalobu pro vychloubání žalovaného, přiznati jen, když žalovaný uplatňuje právní poměr nebo právo nebo si je výslovně neb mlčky (§ 863 obč. zák.) přisvojuje a tím současně ohrožuje soukromé právo žalobcovo. V souzeném případě uzavřely strany dvě smlouvy a žalovaný se v nich zavázal, že (trhovou cenu 90.000 Kč, odstupné 60.000 Kč) zaplatí před podpisem obou písemně vyhotovených smluv. Tomuto závazku nedostál, an sice obě smluvní listiny podepsal, úplatu však nezaplatil. Žalující strana postupovala podle § 918